

Економічні наслідки безумовного базового доходу під час пандемії COVID-19

JEL E21; E24; E31; E62

Чімишенко С. М.^{a1}, Сугак Т. М.^a^a Київський інститут бізнесу та технологій, Україна

Анотація

В статті визначено поняття безумовного базового доходу, вивчені його особливості та аналізується доцільність запровадження виплати безумовного базового доходу та виплат працівникам і власникам бізнесу, що постраждав внаслідок карантинних обмежень під час пандемії COVID-19 на прикладі деяких країн світу. Розглянутий досвід різних країн, які проводили експерименти із запровадження зазначених виплат. Визначені позитивні і негативні наслідки експериментів із запровадження безумовного базового доходу, а також досліджені ризики виплат працівникам і власникам бізнесу, що постраждав внаслідок карантинних обмежень. Сформульовані характерні ознаки безумовного базового доходу і виплат для підтримки бізнесу, який постраждав внаслідок запровадження обмежувальних карантинних заходів. В процесі дослідження виокремлено потенційні негативні зміни в суспільно-економічному житті держави від використання цих інструментів. Стаття містить матеріали прикладного характеру, що підкреслює практичність та необхідність дослідження безумовного базового доходу. На основі опрацьованого матеріалу запропоновано розглядати безумовний базовий дохід як інструмент публічного управління у сфері соціального захисту населення. Зроблений висновок щодо перспектив застосування практики виплати безумовного базового доходу, а також ефективності виплат для підтримки бізнесу, який постраждав внаслідок запровадження обмежувальних карантинних заходів під час пандемії COVID-19.

Ключові слова: UBI, бідність населення, державна підтримка, інфляція, валовий внутрішній продукт, безробіття, зайнятість населення.

Economic consequences of universal basic income during the COVID-19 pandemic

Chimishenko S. M.^{a1}, Suhak T. M.^a^a Kyiv Institute of Business and Technology, Ukraine

Abstract

The article defines the concept of unconditional basic income, studies its features, and analyzes the feasibility of introducing universal basic income and payments to employees and business owners affected by quarantine restrictions during the COVID-19 pandemic in some countries. The experience of different countries that conducted experiments on the introduction of these payments is considered. The positive and negative consequences of experiments on the introduction of unconditional basic income have been identified, as well as the risks of payments to employees and business owners affected by quarantine restrictions have been studied. Characteristic features of unconditional basic income and payments to support the business affected by the introduction of restrictive quarantine measures are formulated. The study identified potential negative changes in the socio-economic life of the state from the use of these tools. The article contains materials of an applied nature, which emphasizes the practicality and necessity of the study of unconditional basic income. Based on the processed material, it is proposed to consider unconditional basic income as a tool of public administration in the field of social protection. The conclusion is made on the prospects of applying the practice of paying universal basic income, as well as the effectiveness of payments to support businesses that have suffered as a result of the introduction of restrictive quarantine measures during the COVID-19 pandemic.

Keywords: UBI, poverty, government support, inflation, gross domestic product, unemployment, employment

¹ Corresponding author.

E-mail address: chimyshenko@kibit.edu.ua

<https://doi.org/10.37203/kibit.2021.47.04>

Вступ

Сьогодні величезна кількість людей у світі живуть за межею бідності. Станом на 2021 рік тільки в США таких 34 млн. – це майже 10% від загального населення штатів. Пандемія коронавірусної інфекції COVID-19 лише посилила ситуацію – за 2020 рік у світі на 88 млн. збільшилася кількість тих, хто опинився в умовах екстремальної бідності. (Доклад о неравенстве в мире, 2018).

Після фінансової кризи 2008 року кількість мільярдерів подвоїлася, а їхні статки зростають на 2,5 мільярда доларів на день. Але при цьому основна маса населення потерпає: діти без вчителів, клініки без ліків. Дрібні соціальні заходи не в змозі зробити життя бідних людей кращим (Lawson et al., 2019).

У деяких країнах вирішили подолати бідність шляхом виплати людям безумовного базового доходу (Universal basic income, далі – UBI) – певної суми, яка виплачується незалежно від наявності роботи і достатку.

Гевлич І. Г. (2019) дає визначення базового доходу як форми соціального забезпечення громадян, згідно з якою держава або орган місцевого самоврядування виплачує кожному громадянину гарантований мінімум грошового забезпечення безумовно до його віку, статі, фінансового становища чи зайнятості.

З точки зору Корчинської О. О. (2018), безумовний базовий дохід є перспективною формою публічного управління в сфері соціального захисту населення, який впроваджують уряди держав з метою покращення соціально-економічного рівня життя населення, зниження рівня соціальної та політичної напруги тощо.

Крім цього дії різних держав щодо обмеження соціальних контактів для подолання пандемії COVID-19 шляхом тимчасової заборони діяльності багатьох підприємств створили передумови світового економічного колапсу. З метою його уникнення держави ухвалювали рішення щодо «підтримки бізнесу» шляхом прямих грошових виплат працівникам таких підприємств.

Зазвичай такі виплати бере на себе держава за рахунок коштів платників податків, але в деяких випадках цим може займатися і приватний фонд.

У безумовного базового доходу є певні особливості (Вітер, 2019):

1. Виплачується лише в грошовій формі. На відміну від інших видів соціальних платежів, люди можуть самі розпоряджатися отриманими коштами в міру потреби.

2. Безумовний базовий дохід виплачується всім без винятку. Не важливо, скільки заробляє людина і чи працює вона взагалі. У цьому полягає відмінність базового доходу від допомоги з безробіття.

3. Безумовний базовий дохід виплачується регулярно, а не як разова допомога. Найчастіше певна сума нараховується щомісяця.

4. Базовий дохід розраховується на конкретну людину, а не на домогосподарство чи сім'ю.

Як і будь-яка концепція, UBI має прихильників і противників.

На користь концепції UBI можна навести наступні аргументи: по-перше, це один із найефективніших способів покінчити з бідністю. Держава роздає гроші своїм громадянам, щоб вони змогли забезпечити собі необхідний прожитковий мінімум. По-друге, це сприяє зниженню рівня злочинності. Більшість людей не ризикуватиме і не порушуватиме закон, якщо у них буде гідний рівень життя. По-третє, це має призвести до зростання відвідуваності навчальних закладів. Підліткам (особливо у США) тепер не доводиться кидати школу, щоб допомогти своїй родині вижити. І, нарешті, по-четверте, це сприятиме підвищенню загального рівня щастя населення.

Крім цього, у майбутньому це один із способів боротьби з безробіттям, пов'язаним з автоматизацією виробництва. Наприклад, касирам, які втрачають роботу через появу кас самообслуговування, держава може запропонувати безумовний базовий дохід. Так вдасться уникнути різкого стрибка бідності.

Перебудова економічних систем з метою задовольнити потреби людини і при цьому вирішити кліматичну кризу та соціальні проблеми вимагатиме створення систем добробуту, які підтримують подвійні цілі: не нашкодити планеті і задовольняти потреби. В цьому контексті пропонується розробити конкретні пропозиції щодо способів проектування сталих систем добробуту. З цією метою запропоновано реалізацію політики сталого добробуту через запровадження універсального базового доходу (UBI). Цей підхід можуть сприяти сталому добробуту. В цьому ж контексті необхідно, щоб здійснення економічних реформ сприяло більшій індивідуалізації добробуту, створення можливостей різним сім'ям вибирати власні варіанти формування матеріального піднесення з урахуванням індивідуальних життєвих ситуацій (Длугопольський & Длугопольська, 2017; Клевчик, 2019).

Безумовний базовий дохід розглядається як потенційне рішення для зниження рівня небезпечності роботи. Важливість факторів здоров'я працівників свідчить про те, що базовий дохід може покращити здоров'я та зменшити нерівність у здоров'ї (Gibson et al., 2018).

Вагомим аргументом на підтримку цієї концепції є скорочення бюрократії та ліквідацію існуючих інститутів соціальної підтримки (Пищуліна, 2016).

Але ідея безумовного базового доходу має і суттєві недоліки: по-перше, це величезні бюджетні витрати держави. За даними журналу «The Economist», деяким країнам (наприклад, Ліберії) запровадження безумовного доходу

може коштувати 2-річний ВВП (Field, 2018). По-друге, навіть якщо держава скоротить усі соціальні виплати та залишить лише UBI, цього все одно буде замало, щоб люди могли забезпечити собі прожитковий мінімум. По-третє, це призводить до посилення залежності громадян від держави. Якщо у разі необхідності (фінансова криза, війна чи стихійне лихо) прийдеться згорнути програми безумовного базового доходу, це може призвести до різкого стрибка бідності, адже люди покладаються лише на владу країни. По-четверте, це призводить до різкого зниження продуктивності економіки. Ситуація може стати плачевною, якщо велика кількість громадян (до всього населення країни) перестане працювати. По-п'яте, такі програми можуть стати причиною неконтрольованого зростання інфляції – люди почнуть витратити більше грошей, що не підкріплені відповідними обсягами валового внутрішнього продукту (далі – ВВП). Ці процеси майже завжди вимагають зайвих державних ресурсів і далеко не всі країни готові до таких побічних ефектів. І, нарешті, це може призвести до моральної деградації населення. Деякі критики ідеї безумовного базового доходу побоюються його наслідків для суспільства, особливо у слаборозвинених державах. Чим люди займатимуться без роботи?

Подолання бідності є найважливішим призначенням політики, направленої на звільнення людей від залежності від наявності роботи. Але це не єдиний і не вичерпний засіб. Таке звільнення через виплату UBI означає, що люди більше не будуть піддаватися сторонньому впливу на їхнє життя, діяльність та роботу, а візьмуть управління власним життям у свої руки (Блашке et al., 2007).

Також безумовний базовий дохід є інструментом сприяння соціальній рівності у суспільствах, де нерівність не яскраво виражена, і, навпаки, у країнах з соціальною нерівністю він її лише поглибить (Пушак & Марченко, 2019).

Камінь спотикання у суперечці про ефекти UBI – це час. Близько 130 країн уже вводили виплати базового доходу як експеримент, але лише на кілька років. Критики наполягають, що деякі наслідки впровадження UBI можна оцінити лише у довгостроковій перспективі.

Багато вітчизняних вчених досліджують питання запровадження UBI.

Зокрема, на підставі аналізу запровадження UBI у різних країнах та зарубіжного досвіду реалізації пілотних програм введення безумовного базового доходу можна визначити переваги, недоліки та умови реалізації соціальної концепції гарантованого доходу (Гончарова & Гончаров, 2016; Литвинова, 2021).

У США з 1982 року триває такий експеримент для 737 мешканців штату Аляска. Сума базового доходу: \$1-2 тис. на рік. У 1970-х роках на Алясці виявили запаси нафти, але

складно було спрогнозувати, на скільки вистачить її запасів. Для того, щоб підстрахуватись на випадок, коли прибутки від продажу нафти впадуть, створили спеціальний фонд – «Alaska Permanent Fund», в якому накопичувалися кошти від продажу нафти, які згодом розподілялися між жителями штату як компенсація. Так з 1982 року аляскинці стали отримувати безумовний базовий дохід.

Розмір виплати залежить від цін на нафту: чим вище виручка, тим більше грошей потрапляє у фонд і виплачується жителям штату. У 2021 році через обвал ціни на нафту у 2020 році базовий дохід склав \$992. До пандемії сума UBI в середньому дорівнювала \$1500, а в 2015 досягала \$2 тис.

Єдиний нюанс – базовий дохід у штаті виплачується щорічно. І хоча сума цієї допомоги може здатися несерйозною для США, введення UBI для Аляски мало певні результати: 1. Люди не стали менше працювати. Попри побоювання економістів, запровадження UBI ніяк не позначилося на зайнятості жителів штату. 2. Люди почали заводити більше дітей. До того ж із фонду Аляски базовий дохід виплачується кожному жителю, а не окремому домогосподарству. Іншими словами, сім'я із 5 осіб могла отримувати близько \$5,5 тис. на рік. 3. Майже на 17% зросла зайнятість. 4. Наступного дня після отримання платежу кількість випадків зловживання психотропними речовинами зросла на 14%. При цьому рівень злочинів проти власності впав на 8%, а кількість насильницьких злочинів не змінилася. 5. Екстремальна бідність знизилася на 20% (Berman, 2018).

З 1974 року до 1979 року експеримент з виплатою UBI проводився в Канаді для 10 тис. осіб, які отримували базовий дохід у сумі \$11-15 тис. на рік

1974 року в канадській провінції Манітоба влада вирішила провести експеримент: сім'ям фермерського містечка Дофін щорічно виплачувалося близько \$11 тис. Проект отримав назву Mincome і тривав 5 років.

Економісти шукали провінційне містечко із населенням близько 10 тис. осіб. Так експеримент був би максимально точним і не надто дорогим. Тому й обрали місто Дофін.

Сума UBI визначалася так: сім'я подавала заявку до програми та вказувала свій річний дохід – якщо він не дотягував до встановленої норми, то влада виплачувала надбавку до цієї суми. У середньому 30% сімей у Дофіні отримували \$15 тис., решта – близько \$11 тис.

Однак у 1979 році тодішня влада вирішила, що експеримент позбавляє людей стимулу працювати і коштує бюджету надто дорого, і Mincome був раптово зупинений.

Справа в тому, що у 70-х стрибки цін на нафту призвели до інфляції та зростання безро-

біття в Канаді. До 1979 року все більше жителів Дофіну почали звертатися за допомогою – а виплати таких масштабів не було передбачено експериментом.

Цікаво, що частковий аналіз результатів проекту Minsome провели лише через 30 років. Повних даних про цей експеримент поки що немає. Але вдалося з'ясувати, що: 1. Витрати охорону здоров'я впали на 10%. Кількість госпіталізацій зменшилась на 8,5%, а також знизилися випадки звернень до лікарів. 2. 100% учнів середньої школи Дофін закінчили її. 3. Молоді чоловіки стали працювати менше на 40-50%, проте вільний час вони присвятили навчанню. Серед інших груп населення зайнятість не змінилася. 4. Жінки почали більше часу приділяти дітям, а чоловіки віком від 30 років менше працювати не стали. 5. Зростає громадська активність, збільшилась кількість волонтерів у церкві.

З 2017-2018 роках експеримент проводився у Фінляндії, в якому брали участь 2 тис. осіб. Сума базового доходу: \$635 на місяць

Для експерименту відібрали 2 тис. безробітних громадян віком від 28 до 58 років та з низьким статком. Сума UBI істотно нижча за прожитковий мінімум, і учасникам все одно доводилося подавати документи на інші програми соціальної допомоги.

Згідно з умовами проекту люди отримували базовий дохід, навіть якщо знаходили роботу. Проте, на відміну від США та Канади, фінський експеримент розчарував дослідників – і владі довелося його згорнути.

Його результати були наступними: 1. Не відбулося жодних змін у зайнятості: більшість учасників так і залишилися безробітними. 2. Проте зросла задоволеність учасниками своїм життям: люди, які отримували базовий дохід, стали називати себе щасливішими, ніж до експерименту.

Але від початкового варіанту експерименту передбачав залучення 10 тис. учасників, причому зі змішаних груп населення. А виплачувати їм мали по \$1100 – удвічі більше, ніж у реальності. У цьому випадку загальний бюджет проекту становив би \$22 млн, а такі гроші уряд Фінляндії не готовий був виділити.

Існує думка, що цей проект у Фінляндії провалився саме через проведення його у скороченому вигляді. У майбутньому держава планує повторити експеримент.

Експеримент з виплати UBI у 2011-2016 роках проводився і в Ірані для близько 70 млн. осіб (90% населення). Сума базового доходу: від \$400 на місяць на початку – до \$40 наприкінці

В Ісламській республіці Іран майже завжди існували субсидії: на електроенергію, воду, хліб, бензин. Вони обходилися державі \$60 млрд щорічно.

Тому 2010-го президент Ірану вирішив замінити всі субсидії на індивідуальні виплати –

щомісяця кожній родині належало близько \$80. Таким чином, програма покривала 30% прибутку середньостатистичного іранського сімейства.

Ще до запровадження виплат близько 10% населення (переважно заможних громадян) добровільно відмовилися від них. Перші нарахування становили аж \$400, що для бідного Ірану було величезною сумою. Однак через високу інфляцію реальний розмір виплат у середині програми становив лише \$80, а до кінця – \$40. Уряд не зміг грамотно проіндексувати базовий дохід – він знецінювався швидше, ніж встигали друкувати нові номінали купюр. Програму довелося згорнути через макроекономічні проблеми.

Результати цієї програми: 1. Через рік після запровадження базового доходу 3,2% домогосподарок та 26% усіх безробітних влаштувалися на роботу, а 86% із усіх працюючих зберегли свої місця. Лише 5% стали безробітними, абсолютна більшість із них – молоді люди, які пішли навчатися. 2. Різко зросла і стала неконтрольованою інфляція: зі збільшенням доходів іранці почали витратити більше. У результаті державі важко було зупинити процес знецінення національної валюти.

Результати дослідження викликали фурор в Ірані: більшість була впевнена, що додаткові гроші призведуть до величезного зростання безробіття. Але вплив на зайнятість населення виявився незначним.

Результати дослідження UBI в контексті реформи єдиного податку у Франції показують, що наслідки реформи податкової системи, не впливають на доходи із запровадженням системи UBI в поєднанні з єдиним податком на прибуток. При цьому це спричиняє не лише значне скорочення нерівності доходів та бідності, а й незначний позитивний ефект на макроекономічному рівні (Magnani & Piccoli, 2019).

Крім UBI варто також звернути увагу на виплати працівникам і власникам бізнесу, який постраждав внаслідок запровадження обмежувальних карантинних заходів під час пандемії COVID-19. За своєю природою це схожі випадки. Є відмінності у сутності цих виплат. Остання здійснюється для тимчасової підтримки бізнесу з метою запобігання різкого падіння темпів економічного зростання. Але за своєю природою це також виплата за рахунок бюджету і без відповідного зростання ВВП.

За відомим рівнянням Ірвінга Фішера кількість грошей в обігу має урівноважуватись сукупною вартістю ВВП країни. Відхилення від цього рівняння призводить до інфляції. Якщо відхилення незначні і контрольовані, то інфляція буде в допустимих межах і не спричинить негативних наслідків для країни. Введення виплат UBI, а на додачу ще й виплат працівникам і власникам бізнесу, який постраждав внаслідок запровадження обмежувальних карантинних за-

ходів, чинить суттєвий тиск на грошову систему країни, що цілком прогнозовано може призвести до стрибків інфляції, які держава не в змозі буде взяти під контроль.

Зрозуміло, важливим фактором в цих ситуаціях є час і масштаб. Якщо виплати здійснюються протягом кількох місяців для визначених категорій громадян – це не суттєво впливає на економіку. У випадку з виплатами бізнесу – це навіть можна розглядати з точки зору монетарного впливу на стабілізацію економічної ситуації в країні.

Але здійснення цих виплат протягом років переважній кількості громадян неодмінно призведе до стрибка неконтрольованої інфляції, як це показав досвід Ірану.

Економічний розвиток країни відбувається в умовах розширеного відтворення, яке забезпечують всі суб'єкти економічної діяльності. В умовах збільшення податкового тиску на бізнес, коли одні суб'єкти мають додатково відмовитись від частини своїх прибутків на користь інших суб'єктів, які потерпають від карантинних обмежень, не сприяє розширеному відтворенню, а відтак і економічному розвитку. Адже розши-

рене відтворення відбувається саме за рахунок прибутку.

У випадку, коли додаткова потреба в грошах задовольняється за рахунок додаткової грошової емісії, суттєво збільшуються ризики неконтрольованого стрибка інфляції.

Результати

Виходячи з викладеного, можна сформулювати характерні ознаки безумовного базового доходу і виплат для підтримки бізнесу, який постраждав внаслідок запровадження обмежувальних карантинних заходів.

Обговорення та висновки

Через пандемію питання безумовного базового доходу стало особливо гострим. Різке зростання безробіття у 2020 році змусило деякі країни прискорити запровадження цієї виплати. Серед них – Іспанія, Німеччина, Австрія та Великобританія (Шотландія).

Єдина держава у світі, чій громадяни свідомо відмовилися від UBI, це Швейцарія. На референдумі 2016 року 77% мешканців країни проголосували проти щомісячних виплат. Їхня сума могла становити близько \$2,5 тис.

Найменування виплати	Кому здійснюється	З якою метою виплачується	Позитивні наслідки	Негативні наслідки
Безумовний базовий дохід	Окремим категоріям громадян, визначеним державою	Для забезпечення прожиткового мінімуму громадян	Це один із найефективніших способів покінчити з бідністю. Сприяє зниженню рівня злочинності. Призводить до зростання відвідуваності навчальних закладів. Сприяє підвищенню загального рівня щастя населення. Це один із способів боротьби з безробіттям.	Це величезні бюджетні витрати держави. Навіть при скороченні усіх соціальних виплат на користь UBI, цього замало, щоб люди могли забезпечити собі прожитковий мінімум. Це призводить до посилення залежності громадян від держави. Це призводить до різкого зниження продуктивності економіки. Такі програми можуть стати причиною неконтрольованого зростання інфляції. Це може призвести до моральної деградації населення.
Виплати працівникам і власникам бізнесу, який постраждав внаслідок запровадження обмежувальних карантинних заходів	Окремим категоріям громадян та підприємств, визначеним державою	Для запобігання припинення діяльності бізнесу в майбутньому і забезпечення економічного розвитку	Спосіб забезпечення функціонування економіки в умовах пандемії Спосіб боротьби з безробіттям Підтримання сукупного попиту Посилення довіри до влади	Суттєві бюджетні витрати держави. Необхідність посилення податкового тиску Ризик неконтрольованої інфляції Виплати дуже диференційовані і не всім допомагають зберегти бізнес.

Як зазначала Маргарет Тетчер: «Немає жодних державних грошей, є гроші платників податків». Тому швейцарці чудово розуміли, що запровадження безумовного базового доходу спричинить підвищення податків та урізання інших соціальних виплат, адже бюджет країни не формується з податкових платежів населення.

Таким чином можна стверджувати, що і безумовний базовий дохід і виплати для підтримки бізнесу це, з одного боку певна форма стимулювання сукупного попиту, а з іншого суттєві бюджетні витрати.

Якщо стимулювання сукупного попиту здійснюється такими трансфертними платежами виважено і обгрунтовано, то воно сприятиме розвитку виробництва і економічній стабілізації в умовах кризи. Але, враховуючи, що це виплати з бюджету країни, які до того ж не підкріплені відповідним обсягом ВВП, вони мають бути жорстко контрольованими і регламентованими, інакше не уникнути стрибків інфляції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Berman, M. (2018). Resource rents, universal basic income, and poverty among Alaska's Indigenous peoples. *World Development*, 106, 161–172. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2018.01.014>
- Field, F. (2018, May 31st) Universal basic income won't fix problems but will create new ones. *The Economist*. <https://www.economist.com/open-future/2018/05/31/universal-basic-income-wont-fix-problems-but-will-create-new-ones>
- Gibson, M., Hearty, W., Craig, P. (2018). Potential effects of universal basic income: a scoping review of evidence on impacts and study characteristics. *The Lancet*, 392, 36. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(18\)32083-X](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(18)32083-X)
- Lawson, M., Chan, M., Rhodes, F. et al., (2019). Public good or private wealth? Oxfam briefing paper – January 2019. <https://doi.org/10.21201/2019.3651>
- Magnani, R., Piccoli, L. (2019). Universal Basic Income with Flat Tax reform in France. *Journal of Policy Modeling*, S0161893819300948. <https://doi.org/10.1016/j.jpolmod.2019.07.005>
- Блашке Р., Дильтей М., Дрешер Й. и др. (2007) Идея освобождающего безусловного основного дохода http://www.psgd.info/files/publications/extern/bge_book_3.pdf
- Вітер К. (2019, Aug. 9th) Безумовний базовий дохід – чи може він стати альтернативою різноманітним пільгам. Інститут просвіти. <https://iprosvita.com/bezumovnyj-bazovyj-dokhid-chy-mozhe-vin-staty-alternatyvoiu-riznomanitnym-pilham/>
- Гевлич І. Г. (2019) Базовий дохід в Україні: економіка та суспільство. Збірники наукових праць професорсько-викладацького складу ДонНУ імені Василя Стуса. Т.1. 14-16.
- Гончарова С. Ю., Гончаров А. Б. (2016) Соціальна концепція гарантованого (базового) доходу населення. *Бізнес Інформ*. 4. 138-142.
- Длугопольський О. В., Длугопольська Т. І. (2017) Концепція безумовного базового доходу як альтернатива Бісмарківській моделі держави добробуту: від теоретичних студій до експериментальних практик. *Економіка: реалії часу*. 2(30). Одеса: Одеський національний політехнічний університет. 32-46.
- Доклад о неравенстве в мире (2018) <https://wir2018.wid.world/files/download/wir2018-summary-russian.pdf>
- Клевчик Л. Л. (2019) Соціальна нерівність як основна диспропорція в суспільстві. *Економіка та держава: науково-практичний журнал*. 4. 48-51. ISSN 2415-8453.
- Корчинська О. О. (2018) Безумовний базовий дохід як інструмент управління бідністю. *Інтелект XXI*. 2. 98-101.
- Литвинова О. (2021, April 14th) Безумовний базовий дохід: що люди роблять з грошима, що отримали задарма. *Laba*. https://1-a-b-a.com/blog/2208-bezuslovnyy-bazovyj-dohod-cto-delayut-s-dengami-kotorye-poluchili-darom?utm_source=facebook&utm_medium=post&utm_campaign=blog&utm_content=28_04_21
- Пишуліна О. (2016) Економічна модель «безумовного базового доходу»: нова соціальна альтернатива. Центр Разумкова. https://razumkov.org.ua/upload/1456388199_file.pdf
- Пушак Я. Я., Марченко О. М. (2019) Безумовний базовий дохід як інструмент удосконалення системи соціального забезпечення. *Український журнал прикладної економіки*. 4(48). 364–374. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2019-4-41>

REFERENCES

- Berman, M. (2018). Resource rents, universal basic income, and poverty among Alaska's Indigenous peoples. *World Development*, 106, 161–172. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2018.01.014>
- Field, F. (2018, May 31st) Universal basic income won't fix problems but will create new ones. *The Economist*. <https://www.economist.com/open-future/2018/05/31/universal-basic-income-wont-fix-problems-but-will-create-new-ones>
- Gibson, M., Hearty, W., Craig, P. (2018). Potential effects of universal basic income: a scoping review of evidence on impacts and study characteristics. *The Lancet*, 392, 36. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(18\)32083-X](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(18)32083-X)
- Lawson, M., Chan, M., Rhodes, F. et al., (2019). Public good or private wealth? Oxfam briefing paper – January 2019. <https://doi.org/10.21201/2019.3651>
- Magnani, R., Piccoli, L. (2019). Universal Basic Income with Flat Tax reform in France. *Journal of Policy Modeling*, S0161893819300948. <https://doi.org/10.1016/j.jpolmod.2019.07.005>
- Blaschke R., Dilthey M., Drescher J. et al. (2007) The idea of a liberating unconditional basic income http://www.psgd.info/files/publications/extern/bge_book_3.pdf
- Witer K. (2019, Aug. 9th) Universal basic income – can it be an alternative to various benefits. Institute of Education. <https://iprosvita.com/bezumovnyj-bazovyj-dokhid-chy-mozhe-vin-staty-alternatyvoiu-riznomanitnym-pilham/>
- Gevlych IG (2019) Basic income in Ukraine: economy and society. Collections of scientific works of the teaching staff of DonNU named after Vasyl Stus. Vol.1. 14-16.
- Goncharova S. Yu., Goncharov AB (2016) Social concept of guaranteed (basic) income of the population. *Business Inform*. 4. 138-142.

- Dlugopolsky OV, Dlugopolskaya TI (2017) The concept of unconditional basic income as an alternative to the Bismarck model of the welfare state: from theoretical studies to experimental practices. *Economics: the realities of time*. 2 (30). Odessa: Odessa National Polytechnic University. 32-46.
- Global Inequality Report <https://wir2018.wid.world/files/download/wir2018-summary-russian.pdf>
- Klevchik L. L. (2019) Social inequality as a major disproportion in society. *Economy and State*. 4. 48-51. ISSN 2415-8453.
- Korchynska O. O. (2018) Universal basic income as a tool for poverty management. *Intelligence XXI*. 2. 98-101.
- Litvinova O. (2021, April 14th) Universal basic income: what people do with the money they received for free. *Laba*. https://l-a-b-a.com/blog/2208-bezuslovnyy-bazovyy-dohod-chtodelayut-s-dengami-kotorye-poluchili-darom?utm_source=facebook&utm_medium=post&utm_campaign=blog&utm_content=28_04_21
- Pyshchulina O. (2016) Economic model of «Universal basic income»: a new social alternative. Razumkov Center. https://razumkov.org.ua/upload/1456388199_file.pdf
- Pushak Y. Y., Marchenko O. M. (2019) Universal basic income as a tool for improving the social security system. *Ukrainian Journal of Applied Economics*. 4 (48). 364– 374. <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2019-4-41>
-